

Nro 21.

A' FELS. R. TSASZARNAK ÉS A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMEBŐL.

*Költ Bétsben Pünköst Havának 28-dik napján
1793. esztendőben.*

Regnum Poloniae perpetuo divisum — dividetur.

az az:

*A' szüntelen való hasonlásban élő Lengyel ország
fel fog osztattatni.*

Ilyetén igikkel fejezte ki *Büttory István* Lengyel király, a' Lengyel Mágnásokhoz 1584 esztendőben írott levelében, Lengyel országnak következendő állapotjáról való gondolattyaít. Nálánál soha sem vőlt, nem is leszzen soha, sem jobb, sem kedvesebb királya a' Lengyeleknek, kiről halála után is ilyenképen szoktak emlékezni: *Vajha, vagy soha sem született, vagy soha meg ne*

hólt volna, még is ezer meg ezer viszontagságokkal kellett nékie a' Lengyel Mágnásoknak egyenetlensége, és bölts uralkodása, s rendelései ellen való zugolódások miatt szenvedni. Ezek miatt való bosszúságában fakadott ki ezen szókra: *A' szüntelen való hasonlatosságban élő Lengyel ország fel fog osztattatni*, melly szavai imé bé is tellyesedének. Hát honnan tudta azt *Bátory István*, talám ugyan jövendülésnek lelkével birt, avagy talám a' sz. Lélek súgallotta néki előre meg, hogy Lengyel országot 209 osztendőknek elmulása után két hatalmas Európai Fejedelem fel fogja osztani? Sem jövendő mondó lélekkel való bírás, sem isteni belső sugallás nem szükséges a' bölts embernek a' jövendőben történendő dolgoknak eleve való meg tudására. Az olvasott és sok tapasztalású ember könnyen ki húzhattya a' környül állásokból a' jövendőbeli történeteket. *Bátory István* is tsak azokból itilt Lengyel országnak jövendőbeli állapotjáról, úgy is történt a' dolog. Miólta a' *Jagellói* uralkodó ház ki hólt, a' miólta a' királyi választásnak jusza a' Lengyel Mágnásoknak kezében vagyon, soha egy királyi választás sem mult el zenebona nélkül, melylyet hol önnön magok, hol a' Lengyel koronára vágyódó fejedelmek okoztanak. Régi constitútiójok szerént mindenkor a' leg érdemesebb hazafit kellett volna nekik királyságra emelni: ök pedig, rész szerént irigyelvén hazájokfiainak szerentséjét, rész szerént a' hamis mammon által lévén meg vesztegettetve, hol Német, hol Frantzia, hol Magyar, hol Erdély országokban kerestek magoknak királyt; soha sem találtak magok közt a' királyi székre érdemest, melly miatt mindenkor nagy tűz támadott Európában. *Ponyatovszky Stanisló* mostani szerentsétlen király is, a' ki születésére nézve Lengyel, nem az ő kegyelmekből, hanem az Orosz Fejedelem affzornak hatalmas ajánlására emeltetett királyi méltoságra, kit az óltától fogva sok viszontagságok érdeklettenek. Esmervén e' szelid és bölts fejedelem hásiainak

indulatját, állhatatlanságát, és hazájának halála után történendő gyafzos állapotját; azt javasolta a' Lengyel nemzetnek, hogy minden következhető zenebonának el távoztatására; változtatnák meg a' régi uralkodásnak formáját, 's választanának magoknak egygy olly fejedelmet jövendőbeli királynak, kinek férfi és léány maradéki örökösen bírnák a' Lengyel koronát. Bé vétetődött ez az ő bölts tanátsa, és az Országnek fő Rendei fel gyűlvén 1791 esztendőben Varsóviában, Pünköst havának 3-ik napján egygy olly ditsőséges constitutiót készítettenek, melly által előbbi virágzó állapotjába helyheztetett volna Lengyel ország. — A' következő király választásában, a' mostan élő Saxóniai választó fejedelemre *Augustusra*, 's ennek mind két nemén lévő maradékaira esett a' sors. Felettébb örvendettenek a' jó hazafiak e' szerentsés változáson, eieve képzelvén hazájoknak jövendőbeli tsendeségét, és az abból, mindközönségesen, mind reajok nézve származandó bődögságot. De igen rövid ideig tartott ez az ő örömök, mivel Gr. *Potocki Stanislo*, és az ifjabb Gr. *Malachovszky Targovitzban* Podoliának városában titkon öfzve gyűlvén, szoros szövetséget kötöttenek egymás közt a' Varsóviai új constitutiónak le rontására, és a' réginek fenn tartására, ellene mondottak a' király és nemzet végzésének, másokat is fel ingerlettenek az ellen.

Ebből származott a' múlt esztendőben Lengyelek és Oroszok között támadott hadakozásnak tüze, mellynek el óltására mivel az új constitutió barátjainak nem vólt elegendő erejek, jó végből, t. i. hazájoknak tsendes meg maradásáért, a' királlyal égyetemben által léptek a' *Targovitzi* Confoederatióra, nem látván előre, minémü szomorú következései fognának még annak lenni. — Azomban egy felől az Orosz, más felől a' Prus-siai seregek menvén bé Lengyel országba, le tsendesítették ugyan az ott támadott zenebonát, de koránt sem a' király és nemzet reménységek szerént.

A' Prussiai király Dantzig és Thorunum két nevezetes kereskedő városokkal égyetemben, Nagy Lengyel országot; az Orosz Fejedelem pedig *Kióvát* egészlen, *Wolhyniát*, *Podóliát*, *Braclaviát*, *Ukrajniát*, a' Lithvániai nagy hertzezségben pedig a' *Poloczk*, *Wilnai*, *Novogrodekki*, és a' *Brzeski* Vajdaságokat, melly mind öszve 4000 négy szeg melföldet teszen, úgy hogy Lengyel országnak csak egy harmad része maradott meg a' korona mellett abból, a' mi néki az 1772 esztendőben esett osztás szerént meg hagyattatott. Illyenképen már most Varsóviánál egyébb erősege nem maradott Lengyel országnak, *Káminiacumot*, mellynél nagyobb erősege nem vala, az Orosz Császárné foglalta el, és már e' szerént egészlen el szakasztatott a' Török birodalomtól. Mind a' két osztózó fél, meg hagyták az el foglaltatott tartományokat egyházi és polgári szabadságaikban olly fel tétellel, hogyha azok is önként végbe vijéndik a' kívánt hódolást. A' ki annak elment állandana, minden fekvő és ingó bingó jószágát el fogná veszteni. A' mint hallatik, végbe is vitték már azt *Wolhyniának* és *Ukrajniának* lakosai, e' mellett 20000 főből álló Lengyel sereg esküdött fel a' Császárné hivségére, melly egy különös corpusban fog lenni, és *Ukrajnia* *divisió*nak, avagy osztálynak nevezetni. Sok helységek tellyes meg elégedéssel vagynak ezen osztály felől. A' *Gnesnai* Vajdaság lakosai tsókot hányván a' Prussiai tzi merre, t. i. az egy fejk fekete sasra így szólottanak: *Az Isten áldja meg a' Prussiai királyt.* — *Gnesna* városának örököse *Poninsky* Gróf az egész oda bé ment Prussiai sereget meg vendéglette, 's palotáját meg világozította. Sok helyeken mingyárt első napon lehányattak a' Prussiai tzi merrek, melly dolognak indítói, ha ki tudattatnak, keményen meg fognak büntettetni. Ezen új Prussiai örökségben, melly ennekutánna *déli Prussiadnak* fog nevezetenni, a' mint a' hir folly, 8 gyalog regement, 5 könnyű füselier batalion, 3 dragonyos, 2 hulzar-

és 1 pattantyús regement fog fel állítani, mely-
lyekhez más regementektől fognak tisztek küldet-
tetni. — — — A' kereskedésnek és adó-
nak rendbe hozására rendeltetett Prusziái depu-
táció tudtára adta a' Dántziki kereskedőknek,
hogy a' király az eddig mind szárazon, mind vi-
zen vétetni szokott harmintzadot, el törölte, és
ennekutánna 100 forintot érő jószágtól nem 12 for.
mint 1775 cztendőtől fogva eddig, hanem tsak
2 forintot fognak fizetni, ellenben a' helyett az
eleségre és italtra accisa vettetödni, és kapu pénz
fogna bé vitettetni.

Ugy halljuk, hogy a' Lengyel ország király
Grodnoá, Litvániának városába utazott, hogy
az ottan tartatandó Generál Confoederációban,
az az, Ország gyűlésében, maga is jelen lehessen.
Varsóviából lett el menetelekor annyira el kese-
redett ennek a' nagyobb szerentsére érdemesebb
fejedelemnek a' szive, hazájának 's nemzetének
romlása miatt, hogy a' királyi palotába fel gyű-
lekezett, 's tölle bútsút venni akart urasággal
egy szót sem szólhatott, némellyek úgy véleked-
nek felöle, hogy nem is fogna oda többé vizs-
sza térni. — Gr. *Potoczky Stanislo* a' *Targovitz*
Confoederációnak feje, és Lengyel ország jelen-
való szerentsétlenségének szerző oka, olly szín
alatt, hogy hazájának el oszolhatatlanságáért fog-
na az Orosz Fejedelem affzónynál esedezni, Pé-
tervárába utazott. — Inkább hazafiainak méltó
bosszú állásától való féelme miatt tselekedte
ő azt, kétség kívül nem is egygy hamar fog on-
nan vissza térni. Ekképen tellyesedett bé *Bátory*
Istvánnak fellyebb említett jövendő mondása:
Regnum Poloniae perpetuo divisum — dividetur.

Kétség kívül Lengyel Ország dallyára fog a'
Frantzia Birodalom is jutni.

Frantzia Ország.

Májusnak 3 napján tartatott ülésben ismét elő fordult a' N. Gyűlésben a' gabona szaporítására való kérdés, mellyről tett végzés 27 tizikkelyeket foglal magában. Ezek a' leg nevezetesebbek:

1. Senkinek sem szabad a' közönséges piatzokon kívül gabonát vagy el adni, vagy venni. A' ki e' törvényt által hágándja 3000 livra bírságot fizessen.
2. Az egész Országban vizsgáltafson meg, kinek, és hol, mennyi gabonája vagon.
3. Minden Ofztály Előjáróinak hatalom adatatik a' parafztokat, és árendánsokat erőszakka is arra kényszeríteni, hogy gabonájokat, azon kívül, a' mi magok élelmére szükséges, közönséges piatzokra vigyék.
4. A' közönséges végzéseket exequaló, a' vagy tökéletetfésre vivő Tanátsra olly rendeléseknek tétele bizattatott, mellyek szerént idegen országokban is lehessen gabonát szerezní.
5. Minden, a' kinek gabonája és lifzte vagon, köteles leszen meg jelenteni, mennyi vagon, és mennyit adhat el.
6. Házról házra fognak az arra rendeltetett személyek menni, és vizsgálódni, a' kik hogya több gabonát találnak a' ki jelentettetnél, minde pénz nélkül foglallyák azt el a' szegényeknek házámokra.
7. A' mostani búza piatzokon kívül, többek is rendeltetfensek.
8. Hogya a' gazdák nem akarnák szálmában lévő gabonáikat ki tsépelletni, avagy nyomtattni, nyomtattatfásák ki az előjárók.
8. A' gabonával kereskedők jegyző könyvet tartfsanak a' veit és el adott gabouáról

mellybe azt is fel jegyezzék, kinek és mennyi gabonát adtanak el.

9. Az ofztályoknak fő igazgatói határozzák meg a' gabonának az árrát.

10. A' ki a' meg határozott árron felől adja el gabonáját, 300 — 1000 livra bírságot fizetsen.

11. A' ki gabonáját vagy elrontya, vagy el rejti, halállal büntetessen meg.

12. A' ki az illy gonosz lakosokat bé vádollya, méltó jutalmat vegyen.

Májusnak 6 napján tartatott ülésben *Biron* Generálnak levele olvastatott fel, melyben azt jelentette, hogy ő a' Nizzai Grófságban az ellenséget meg verte, közűle 100 embert meg ölt, 20 el fogott, az övéi közül pedig csak 3 holt meg, és 10 esett sebbe. Felettébb ditsekedik a' Frantzia granatérosoknak és vadász katonáknak vitézi bátorságával, 's azt írja felőlök, hogy semmi lehetetlenség nem vólna előttök. — *La Beyrie* Oberstlájtnánt azt írja a' Pireneusi ármádiától, hogy ő a' Spanyólokot meg verte, táborokat fel dúlta, és 3000 töltést, 30 flintát, 40 bajonétet nyert tőlök. — A' *Perpignánba* küldetett nemzeti Commifsáriusok avval biztattyák a' N. Gyűlést, hogy sokkal nagyobb az ott lakos patriótáknak buzgoságok, hogy sem mint a' Spanyólok diadalmat vehetnének rajtok. — *Gen. Servan* azt írta Bayonnából, hogy a' Frantzia országba bé tsapott Spanyólok mindenütt vízfzva verettettek, és hogy semmit sem lehetne tőlök tartani, nem olly nagy katonák, a' kik kárára lehetnének a' Fr. köztársaságnak. — *Custine* Generál avval ditsekedik, hogy a' Moguntziában fekvő Frantziáknak semmi szükségek nintsen, mind kényerek, mind puskaporok elegendő vagyon, gyakorta ki tsapnak az ostromló égyesült seregekre, és mindenkor győzedelemmel térnek vízfzá:

hogy a' német seregeknek temető helyek Mogun-
tzia alatt leszen; hogy a' Landaui őriző katonák
és lakosok előbb annak le omlandó köfalai alá
temettetik magokat, mintsem abba bé botsásák
az ellenséget s. a. t.

Ugyan azon napon tartatott ülésben olvas-
tatta fel a' hajó seregekre vigyázó minister azon
levelet, mellyet ő Normandiának városából Cher-
bourgól (Caroburgumból) vett az *Avisjagd* ne-
vű hajónak kormányozójától *Desgarcoxtól*, melly-
nem summája ebből áll, hogy múlt Aprilisnek
végén, a' Britanniai szoros tengerben vigyázó Fr.
hajó seregek fő kormányozója *Lumullon* ötet ki
küldötte, az ottan láttatott néhány Angliai hada-
kozó hajóknak meg vizsgálásokra, mellyek közzül
a' leg közelebb való egy fregatta volt, hanem
azon túl mellze, más két nagy hajók is láttatta-
nak. — Hogy ő a' fő kormányozónak e' dolgot
hírül adván, több hajókkal ki ment amazoknak
eleibe, 's velek keményen ágyúzott — hogy az An-
glus hajóknak ágyú golyóbisai 60 ölnire repültenek
az ő hajóikon túl — és hogy fél óráig tartó ten-
geri viaskodások után az ellenségnek hajói ki bo-
tsátván vitorláikat tovább mentenek; de ismét
nagyobb számmal tértenek vissza, mellyeknek a'
Fr. hajók ellenek nem állhatván vissza mentek a'
Cherburgi kikötő helybe s. a. t.

Májusnak 6. napján érkezett szomorú hírek
nagy szeget ütöttek a' N. Gyűlésnek fejébe. Egész
Frantzia országban ugyan, de kiváltképen Nor-
mandiában és kis Britanniában szaporodik a' re-
belliseknek száma, (igy nevezik azokat, a' kik
az új constitutióval meg nem elégednek, hanem
királyt kívánnak magoknak) immár sok városok-
kat és helységeket el foglaltak a' *Ligeris* mel-
lett, és minden ott találtatott patriótákat meg foj-
tották. Ennekfelette az Orleánsban (Aureliában)
fekvő német sereg, melly többnire német szökött
katonákból áll, és Austriai 's Prussiai szökött tisz-

teik vagynak, rossz indulattal viseltetnek a' Fr. közönséges társasághoz, és N. Gyűléshez, a' táborba lett masirozásokban világosan ezt kiáltották: *Ellyen a' király! veszzen el a' közönséges társaság!* azokat a' két Fr. fő tiszteket, a' kik őket bé akarták vádolni a' N. Gyűlés előtt, meg fogván meg kötözték, 's több efféle törvénytelenségeket is műveltenek. Ezeknek le tsendesítéskere, nemzeti biztosok küldettetenek. Magában Párisban sem uralkodik tökéletes tsendefiség. Ezrenként gyűllenek öszve a' polgárok, 's úgy tanácskoznak titkon, és szövetséget kötnek a' hamis patrióták ellen s. a. t. *Camban* a' közönséges tsendefiségre vigyázó deputációnak, a' N. Gyűléshez küldött biztosa, még elevenebb szinnel festette le a' Fr. köztársaságnak kétséges ki meneteli állapotját, és közönségesen azt mondotta, hogy hanemha illendő eszközök rendeltetnének a' belső tüznek el óltására, el kerülhetlen veszedelembe fognának esni.

Barrere arról tett jelentést a' közönséges tsendefiségre vigyázó deputációnak nevében a' Nemzeti Gyűlésnek tagjai előtt, hogy a' *Marsiliai* ki kötő helybe 26 gabonával meg terhelt, 's azok között négy ellenségtől el vétetett terhes hajók, érkeztenek volna *Smirnából*, *Natoliának* igen nevezetes és gazdag városából. De, *ügymond Barrere*, nem mindenünnen érkeznek hozzánk illy örvendetes hírek. Eggy 800 főből álló *corposunkat St. Léger* mellett meg támadván a' rebellisek, keményen meg verték, 100 embert vágtak le közzülök, és 2 ágyút vettének el tőlök, valamerre fordúlnak, mindenütt szerentsével járnak, mindenütt üzik, vágják, ölik fegyveres népünket, és patrióta társainkat. — A' *Ligeris* mellett 20000 gyűlöttenek öszve, 25 — 30 mélföldre terjedő vidéket foglaltanak el, 's nem hiszem, hogy *Nantest* is el ne foglallyák. Minden fegyvert fogható férfiakat erőszakosan magok közzé vesznek, azokat a' kik velek tartani

nem akarnak, mind le vagdallyák. A' közöttök lévő papok, úgymond *Barrere*, élesztik közöttök a' tüzet, azoknak a' kik pártjokra állanak, menyországot igrnek. Ehez való bizodalombokból, semmi veszedelemtől nem irtódnak, szörnyü kégyetlenséget gyakorlanak a' patrioták és el fogatott katonáink iránt. — Nem kell, úgymond, az illy történeteket semmibe hajtani, hanem szükség két armádiát ki állítani, egyiket *Nantes* mellé Britanniában, másikat *Saumur* mellé az Andegaviái hertzezségben. Az erről immár tett rendeléseket is említette *Barrere*, és azt mondotta, hogy 10000 fegyverben gyakorlott nép legyen már útban, a' kik Májusnak kezdetében, a' rendelt helyre fognának érkezni, és hogy mindenfelől mozdulásban vólnauak a' rebellisek ellen küldetett seregek. — Arról is jelentést tett ő, hogy a' recrutirozás miatt egy kevés fel háborodás támadott Párisban, a' melly mindazáltal az Előjáróknak vigyázósága által szerentsésen le tsendesített. A' mint mondatik, *Santerre* az anya városnak fő kórmányozója is 12000 emberrel fogna a' pártosok ellen menni, és mivel ő maga, serfőző korában nem tanulta a' hadi mesterséget, hat tanúlt, és gyakorlott fő tiszttel vinne el magával, s azoknak segítségével élne a' belső ellenségnek meg hódoltatására.

Májusnak 7 napján a' Spanyol országgal hátaros osztályból Párisba küldetett deputáció jelent meg a' N. Gyűlés előtt olly hiradással, hogy a' Spanyol hadi sereg nagy erővel ütött bé Frantzia országba, és mindent vág, öl, és pusztit; és hanemha nagyobb erő fog ellene küldettetni, féltő, hogy végső romlására ne legyen a' Fr. közönséges társaságnak. Igaz dolog, hogy 100000 emberből álló sereg rendeltetett oda; de még ekkorig 33 ezernél több oda nem ment, e' pedig elégtelen az ellenség dühötségének meg akadályoztatására, e' mellett se köntöse, se fegyvere, se tábori elesége nintsen elegendő. — A' közinn.

séges jövedelemre vigyázó deputáció meg jelen-
vén ezen ülésben, szükségesnek lenni-iltte, hogy
a' rendkívül való közönséges költségnek ki álli-
tására 12 millió livrán *assignata*, az az papiros
penz készítése. Jóvá hagyattatott a' fel tétel,
e' mellett az is el végeztetett, hogy a' rebellisek
ellen ki állitandó seregeknek ki készítésekre,
minden tehetős lakos esztendei jövedelmének mér-
téke szerént hadi adót fizessen. E' szerént 1000
livrától 30; 3000 livrától 100; 5000 livrától 1000;
15000 livrától 1600; 40,000 livrától 20,000 fog a-
dódzni; a' kinek 50,000 livrán felül való jövedelme
vagyon, abból 30 ezret hagyjon meg magának,
a' többit pedig adja a' köz társaság kasszájába,
a' ki ezt nem miveléndi, kótyavetyére vettefen
jóságá. A' Párisi Előjárók a' városra esett 12
ezer embernek ki állitása felől azt a' meg hatá-
rozást tették, hogy valaki a' közönséges társaság-
nak kára nélkül táborba mehet, fogjon fegyvert.
Nevezetesen, hogy minden kereskedő, mester em-
ber, 2 legénye közül égyet, három közzül ket-
tőt, hét közzül négyet adjon. Senki se mérészely-
lye magát mentegezni, 's attól el vonni.

Májusnak 8 napján tartatott ülésben azt vé-
gezte a' N. Gyűlés, hogy minden Fr. seregekhez
bizonyos számú nemzeti Commissáriusok küldet-
tessenek, égygyikhez több, másikkhoz kevesebb,
a' mint t. i. a' sereg nagyobb vagy kisebb. Ezek
a' *hadi seregeknél vigyázó nép képviselőinek fog-
nak neveztetni*, különös köntösöket viselnek, mely-
lyek rész szerént hadi, rész szerént polgári hiva-
talanban lévő embereket jelentenek. Ők nemcsak
a' táborig eléségekre, várakra, hanem minden Ge-
nerálisokra és hadi tisztekre is fognak vigyázni.
Hatalmokban vagyon a' leg főbb hadi tiszteket
is, vár comendánsait, hadi comisariusokat, és
táborig eléségeket bé szerző Liferánsokat, ha hi-
vatalokban hűségtefeneknek lenni tapasztaltatnak,
hivatalyoktól meg fosztani, 's helyekre másokat
tenni. Ők visgállyák meg a' táborban fekvő se-

regeket, ők hirdetik ki azoknak a' N. Gyűlésnek végezéseit. Az ő rendelkezéseiket éppen úgy kötelesek a' tábori hivatalosok bé tellyesíteni, mint ha maga a' N. Gyűlés parantsolná. Az ő assig-natiójok mellett fizettettek ki azok a' közönséges kasszából, a' kik a' táborban fekvő seregeknek számokra valamit adnak s. a. t. Ellenben, hogy ezek is ne tzimborálhassanak az ellenség-gel, minden két hólnapban fognak változni.

Ugyan ezen ülésben végeztetett el az is, hogy a' rebellis tartományokhoz és helységekhez nemzeti commisariusok küldettségnek, a' kik a' fel háborodott szivű lakosokat igyekezék jóság-gal, tsendesesen, és nyájassággal le tsendesíteni, terjefszék szemeik eleibe, hogy ők mind magok-nak, mind maradékaiknak ártánának a' közönséges társaság ellen való pártosfágokkal, hogy az őket fel ingerlők, nem az ő, hanem a' magok hasznát keresik, hogy az ellenség azon igyeke-zik, hogy a' hazafiak között háborúságot szerez-vén, az országot magok közt fel oszthassák; hogy-ha ők a' fegyvert le tejjendik, és vissza térende-nek a' Fr. közönséges társaságnak hívségére, sem-mi bántások nem leszen. s. a. t.

Májusnak 10 napján azt végezte a' N. Gyű-lés, hogy minden neutralis nemzeteknek gabonás és kereskedő hajói meg vizsgáltafsanak, és hogy-ha vagy eleséget, vagy hadi eszközoeket vijende-nek a' köz társaság ellenségeinek, vétettefsenek el tőlök, hanem azon summa fizettefsen nékik ki portékaikért, mellyet fizettek volna azok, a' kikhez akarták vinni. Ellenben az ellenségnek kereskedő hajói fogattafsanak el, vétettefsen el az azokon lévő portéka, a' hajók pedig botsát-tafsanak szabadon. A' Frantziák, Anglusok és Hollándusok között lévő hallal való kereskedés, valamint békelességben, úgy mostan is szabad fa-lyamattában legyen.

Párisban Májusnak 11. napján költ levélből azt olvassuk, hogy nemtsak erősen szaporodnak a' rebellisek, hanem hogy már néhány városokat, nevezetesen *Argentont Berry* Grófságban, *Montrevilt* és *Thouarst* Pictaviumban el foglalták, és ha hirtelen széllyel nem üzettenek, bizonyoson Poitierst avagy Pictavium városát is meg fogják hódoltatni. *Loudiu*, az az Juliodunum maga fel nyitotta kapuit, fejer zászlókat ütött ki a' város bástyáira, és tele torokkal ezt kiáltotta: *Élylyen a' király!* *Nantes* mellett keményen meg veretttven a' patrióták, béfutottának a' városba, és az oltan fogságban tartatott, királyokhoz hivlakosokat, mérgekben mind meg fojtogatták, hanem bezzeg meg is adták az árrát, mivel más nap bé menvén *Gascon* Generál, a' rebelliseknek fő kórmányozója a' városba, mindent, a' ki fegyvert viselt, le vagdaltatta, 400 patriótákat fel függefztetett, minden Ligerisben lévő szigetekbe őrizeteket küldött, battériákat hanyatott, és 240 eleséggel 's hadi eszköökkel meg terhel-tetett, 's Rupellába hajókázni akaró hidasakat el foglaltatott. Illyetén szomorú környül állások között, vagyon mostan Frantzia Ország.

Nem kevés szomorúságot okozott a' N. Gyűlésnek az is, hogy *Custine* Generál, egy átalylyában nem akarja többé a' Rajna és Mosel mellett táborozó Frantzia sereget kórmányozni, hanem a' hadi minsterhez küldött levelében szolgálatból való ki botsátatását kívánnya. Okául teszi az oda küldetett nemzeti comisariusokat, a' kik kételkedvén hazafiúi hivségéről April. 27. napján magok eleibe törvénybe idézték őtet, és azt lobbantották szemére, hogy az ő Brunsvigiai hertzeghez küldött levelében, jó patriótához illetlen ki fejezésekkal élt volna. Ahozképest ő többé nem akar fő kórmányozó lenni, 's azt kívánnya, hogy nállánál hivebb 's jobb vezér állítasson helyére.

Hadi Történetek és Környüldállások.

Printz *Conde* minden kormánya alatt lévő Kis Britanniai nemeseknek tudtára adatta, hogy mivel Brestiát ki vévén, az egész tartomány a királyt kívánóknak hatalmokban vagon, minden haladék nélkül üllyenek hajókra, 's mennyenek honnyokba.

Turinban April. 28 napján költ levélből értyük, hogy 'a' Frantzia hajó sereg *Onegliát* megtámadta, hanem a' vár fő kormányozójának boltsrendelése 's réajok repitetett tüzes golyóbisai által onnan el üzettek.

Szabaudiában nagyon meg rettentek a' lakosok, halván a' Frantzia köz társaságnak mostani szerentsétlenségét, és a' királyt kívánóknak szaporodását. Természetesen vagon is nékik okok a' félelemre, mivel ha törvényes uroknak a' Szárdinai királynak fegyvere szerentséltetni fog, sokan közülök halálokkal fogják hozzája való hüségtelességeket meg petséltetni. Az ott táborozó Frantzia seregeknek fő kormányozója, Generál *Kellermann* minap egy közönséges beszédet tartott vitézeihez, és azt mondotta nékik, hogy bizvást akármellyik közülök föbe löheti ötet, ha tapasztalni fogja, hogy ő *Dumuriennek* nyomdokait akarja követni.

A' Prusziái seregeknek azon része, a' melly a' Brunsvigiai uralkodó hertzeg vezérlésére vagon bizattatva, e' mostan folyó hólnapnak közepén, közelebb rukkolván Alsatziának határához, táborba szállott. Néhány Cs. és királyi seregek is fognak oda menni, 's magokat velek öszve kaptsolni.

Ugy folly a' hit, de még nem bizonyos, hogy az Angliai 50 linea hajóból álló hajó sereg for-

malis ostrom alá vette volna Dünkerkát. E' mellett, azt is keményen hirtelik némellyek, hogy *Condé* vára magát fel adta volna a' Cs. K. seregeknek, és hogy az abban feküdt frantzia őrizet rabságra vitetett Koloniába.

A' Helvetusok kemény büntetés alatt meg tiltották a' gabonának és eleségnek, másuvá, 's nevezetesen Frantzia Országba való ki hordatását.

Májusnak 14 napjától fogva tsendesen viselték magokat a' Moguntziában lévő Frantziák. Kenyerek, a' mint mondatik, böven vagyon, hanem a' fa és hús miatt nagy szűkséget látnak. Darab időtől fogva ló hússal tömik hasaikat.

Spirában Májusnak 15 napján költ levélből azt olvassuk, hogy Kehlnek vidékén, egy ropant Cs. K. sereg szállott táborba, és hogy a' Német Birodalombeli truppok a' Rajna vize mellett alább izorúltak. — A' Germershejmtől Offenbachig nyúló Fr. sántzot a' parasztok egészlen el rontották. — A' *Landaun* keresztül folyó *Quelch* nevű viz, melly által könnyen viz alá lehet a' várnak környékét venni, a' város felett el ásatott, 's folyása másuvá vétetett. A' Cs. királyi seregeknek tábora *Spirától* fogva *Freisbachig* nyúlik ki. *Májusnak* 13 napján egygy *Landauból* ki jött Frantzia trombitás vezetett bé szem bé kötve *Spirába*, akképen vitetett is ki onnan; a' mint a' hir foly, fontos dologban küldetett oda. Ama nevezetes Prusiai fő tizt, született magyar, *Szekúli* Obester, kinek quártélyá *Leimemben* vagyon, igen kemény hadi fenytéket tart a' kormányára bizatott seregnél, és tudtára adatta a' lakosoknak, hogy katonáinak törvénytelenégeket adnák fel, ha kárt tesznek, vizfiza fogja téríteni, e' mellett példásan meg büntetni a' katonát, minden bátorságosan maradjon hony-

nyában, gyakorollya mesterségét, 's hitelessé magával, hogy a' Fels. Prússiai király ilendöképen fogja őket védelmezni. Ellenben azok, a' kik az ellenséggel titkon tizborálni tapaszthatnak, és az erdőkben 's hegyek közzé rejtve ellenségesképen fognák magokat viselni, minden irgalom nélkül le vágattatnak, és lakó helyeik porrá égettetnek. Minden Német Birodalombeli helységeknek, mellyek vagy tudatlanságból, vagy tévelygésből bé vették a' Fr. constitúciót, keményen parantsoltatik, hogy azt el hagyván, térjenek vissza törvényes uraiknak hűségére. Hogyha e' jó tanátsot önként bé vejéndik, semmi hántások nem leszen; ellenben ha továbbá is a' mellett maradnának, el fogják érdemlett büntetéseket venni.

Májusnak 17 napján éjjel; Stollhofentől három fertály mélföldnire, 13 hajókön, mellyekben mindenikben 50 sőt 60 ember is vólt, akartak a' Frantziák a' Rajna vizén által menni, hanem szentsétlenül, mivel a' Német seregek észre vévén a' dolgot, ágyú golyóbisokkal közöngették őket, 8 hajót el meritettek, a' többit pedig vízfizázták.